

Інститут спеціальної педагогіки Академії педагогічних наук України

Диференційоване викладання -
провідна технологія організації педагогічного процесу
в інклюзивній школі

Валентина Володимирівна Жук,
старший науковий співробітник
лабораторії сурдопедагогіки
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Св. Августин:

У головному має бути єдність,
у другорядному – різноманітність,
а у всьому – любов.

Ратифікація Україною міжнародних законодавчих актів:

- Конвенція ООН «Про права дитини» (1991 р.);
- Конвенція ООН «Про права інвалідів» (2009 р.).

Законодавче підґрунтя для впровадження інклюзивної освіти

Закони України

- Закон України № 2442–VI „Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу”, відповідно до якого у загальноосвітніх навчальних закладах запроваджується інклюзивне навчання

Укази президента України

- Указ Президента України N 926/2010 „Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні” від 30 вересня 2010 року;
- Указ президента України № 588/2011 „Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями” від 19 травня 2011 року

Розпорядження та Постанови Кабінету Міністрів України

- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1482 „Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року”;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. №872 „Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах”

Накази Міністерства освіти, молоді та спорту

- Наказ МОН №912 від 01.10.10 року МОН України № 912 від 01 жовтня 2010 року „Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання”;
- Наказ МОН, молоді та спорту України № 632/61 від 23.06.2011 „Про внесення змін до Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації”;
- Наказ МОН, молоді та спорту України № 920 від 16.08.12 року «Про затвердження Положення про навчально-реабілітаційний центр»

Листи Міністерства освіти, молоді та спорту

- Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту України від № 1/9-384 від 18 травня 2012 року "Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання";
- Лист МОН, молоді та спорту України від 18 червня 2012 р. №1/9-456 „Про запровадження навчальної дисципліни „Основи інклюзивної освіти”, яким у вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку педагогічних працівників за напрямками (спеціальностями) „Дошкільна освіта”, „Початкова освіта”, „Соціальна педагогіка”, а також в Інститутах післядипломної педагогічної освіти запроваджується навчальна дисципліна „Основи інклюзивної освіти” відповідно до програми, розробленої Інститутом спеціальної педагогіки;
- Лист МОН, молоді та спорту України від 26 липня 2012 р. N 1/9-529 „Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання”;
- Лист МОН, молоді та спорту України № 1/9-675 від 25 вересня 2012 року „Щодо посадових обов'язків асистента вчителя”;
- Лист МОН, молоді та спорту України № 1/9-1 від 02 січня 2013 року „Про визначення завдань працівників психологічної служби системи освіти в умовах інклюзивного навчання”

Наказ Держспоживстандарту

- Наказ Держспоживстандарту №327 від 28.07.2010 „Про затвердження, внесення зміни та скасування нормативних документів”

Сучасні наукові погляди щодо інклюзивного навчання дітей з особливими потребами базуються на наступних положеннях:

1. Не існує єдиної універсальної форми навчання, яка була б оптимальною для всіх дітей з особливими потребами.
2. Рішення про вибір навчального закладу для дитини має бути виваженим, обґрунтованим, прийматися з врахуванням об'єктивних обставин, за участі кваліфікованих фахівців з вирішальним правом батьків дитини.
3. Щоб право батьків на вибір навчального закладу для дитини могло бути реалізоване, необхідне співіснування в освітній системі як спеціальних, так і інклюзивних навчальних закладів.
4. Варіативність форм отримання освіти дітьми з особливими потребами є позитивною рисою освітньої системи.
5. Забезпеченню умов для сумісного навчання дітей з типовим і атиповим розвитком сприяє запровадження диференційованого викладання.

Навчальні семінари, робочі зустрічі, консультації

Диференційоване викладання

- концептуальний підхід і практична технологія організації навчального процесу, в основі якого – орієнтація на можливості і потреби дитини

Філософія інклюзії

Визнається як факт і як природне явище те, що учні у класі різні.

Така ситуація є відображенням розмаїття особливостей в людській популяції в цілому

Перед педагогом постають наступні завдання:

- виявити відмінності між учнями,
- адаптувати навчальний процес так, щоб матеріал засвоювали всі діти, але у доступний кожному спосіб на доступному кожному максимальному рівні.

Які саме відмінності необхідно виявити?

- рівень підготовленості,
- особливості сприймання матеріалу (слух, фонематичні процеси, здатність до розуміння мовленнєвих одиниць; найбільш прийнятний спосіб сприймання: візуальний, слуховий, діяльнісний тощо);
- прийнятні способи репрезентації знань (у словесній формі, через продукт діяльності);
- індивідуальний темп навчання;
- індивідуальний стиль навчання;
- інтереси.

Як побудувати навчальний процес, щоб
врахувати відмінності?

Зміст навчання

1. Дотримання державних вимог.
2. Адаптація змістового наповнення:
 - добір програми,
 - розробка індивідуальної програми розвитку,
 - адаптація або модифікація програми.

Диференціація змісту навчання Методика Шумма „Піраміда планування”

- **Основа піраміди.** Найважливіші, базові елементи змісту (загальні ідеї, поняття), уміння і навички, які мають засвоїти всі діти.
- **Середина піраміди.** Матеріал середнього ступеня важкості, який має опанувати більшість дітей класу.
- **Верхівка піраміди.** Матеріал найскладніший, який опановують лише деякі діти.

Організаційні форми і методи

- Змістити акцент від провідної ролі пояснення вчителя при вивченні матеріалу до індивідуальної навчальної діяльності дитини.
- Зменшити питому вагу фронтальних форм роботи на уроці.
- Віддавати перевагу роботі у малих групах із можливістю переходу з однієї групи до іншої.
- Використовувати методи взаємонавчання учнів (робота у парах).

Перед`явлення нового матеріалу

- Починати з того рівня, на якому знаходиться учень, а не з продиктованого планом і програмою.
- Пояснення матеріалу супроводжувати засобами візуальної організації інформації (схеми, діаграми, графіки, плани).
- Віддавати перевагу пошуковим методам, діяльнісним способам опанування знань, експерименту, поетапному цілеспрямованому підведенню дитини до отримання інформації.

Формулювання і виконання завдань

- Застосовувати різні варіанти завдань (Завдання: побудувати речення про школу. Варіанти: на задану тему, із заданим опорним словом або словосполученням, за малюнком, за графічною схемою, з даних слів, продовжити незакінчене речення, відтворити деформоване речення, скласти речення за зразком, скласти речення певного типу тощо).
- Застосовувати різні види інструкцій до виконання завдань (зразок, схема, план, словесна інструкція; поопераційна, покрокова; створення проблемної ситуації).
- Уможливити різний темп виконання завдань.
- Передбачити різноманітні опори та „підказки” (словесні, малюнкові, графічні) – метод підтримуючої дії.

На кожному етапі для кожної дитини
добирається

- обсяг матеріалу,
- спосіб подачі матеріалу;
- спосіб презентації знань дитиною;
- темп засвоєння;
- проміжні здобутки та кінцевий результат.

Застосовуючи технологію диференційованого викладання педагога

- забезпечують гнучкість навчального процесу,
- вирівнюють можливості учнів для успішного опанування навчального матеріалу,
- сприяють налагодженню партнерських стосунків між дітьми,
- стимулюють продуктивне змістовне спілкування і розвиток мовлення учнів,
- розширюють мережу способів пізнання та отримання інформації у дітей,
- забезпечують успіх, що підвищує самооцінку і повагу інших,
- демонструють відповідність сучасним вимогам до рівня компетентності і професіоналізму

Дякую за увагу!